

COVID-19 PANDEMİSİNİN TOPLUMSAL YAŞAM VE EĞİTİM ÜZERİNDEKİ SONUÇLARININ TARİHSEL SÜREÇ İÇERİSİNDE İNCELENMESİ

EXAMINING THE CONSEQUENCES OF THE COVID-19 PANDEMIC ON SOCIAL LIFE AND EDUCATION IN THE HISTORICAL PROCESS

Neşe ÖNALAN

Dr., Kıbrıs İlim Üniversitesi, Girne-KKTC
ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-9139-9189>
nesemrehber@hotmail.com

Received: July 05, 2023

Accepted: September 21, 2023

Published: December 31, 2023

Suggested Citation:

Önalın, N. (2023). Covid-19 pandemisinin toplumsal yaşam ve eğitim üzerindeki sonuçlarının tarihsel süreç içerisinde incelenmesi. *International Journal of Su-Ay Development Association (IJOSDA)*, 2(2), 36-44.

Copyright © 2023 by author(s). This is an open access article under the [CC BY 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Öz

Çeşitli hastalıklara sebep olan mikroorganizmaların insanların vücutlarına girerek yerleşmesine “bulaşma - enfeksiyon”, yerleşme ile birlikte ortaya çıkan hastalığa ise “bulaşıcı hastalık - enfeksiyon hastalığı” denilmektedir ve bulaşıcı hastalıkların bazıları toplum sağlığını ciddi bir şekilde etkileyebilecek şekilde salgınlara dönüşebilir. Enfeksiyonel bir hastalığın insanlar arasında, normalde beklenen yayılma sıklığından daha çok görülmesine salgın denilmektedir ve hastalığın görüldüğü vaka sayısının, normal seviyede beklenen vaka sayısından fazla olması gerekmektedir. Dünyanın birçok ülkesi veya kıtasında geniş bir alana yayılarak etki gösteren bu salgın hastalıklara genel olarak pandemi denilmektedir. Pandemiler, virüsün yayılma hızı ve insanların sağlık durumları üzerindeki etkilerine bakılarak bir takım koruyucu önlemler alınması ve bu önlemlerin artırılması için Dünya Sağlık Örgütü tarafından ilan edilir. Tarihsel süreç içinde yaşanmış ve yaşanmakta olan, dünya çapında milyonlarca insanı enfekte ederek hayatlarını kaybetmelerine sebep olmuş olan salgın hastalıklar aynı zamanda sosyal hayat, ekonomi, sağlık ve eğitim alanları üzerinde birçok olumsuzluğa neden olmakla beraber toplumsal yapının ve demografik yapının değişip yeniden şekillenmesinde büyük bir küresel sorun olmuştur. Bu çalışmada, zaman zaman bütün medeniyetleri etkisi altına alarak insanlık tarihinin seyrini değiştiren büyük salgın hastalıklara ve insanlar üzerindeki etkilerine tarihsel bir süreç çerçevesinde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Covid-19, toplum, aile.

Abstract

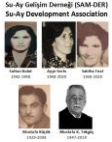
In this study, the concept of value will be examined in the context of attitudes and culture. Microorganisms that cause various diseases are called "contamination - infection" and the disease that occurs with settlement is called "contagious disease - infectious disease", and some of the infectious diseases can turn into epidemics that can seriously affect public health. When an infectious disease is seen more frequently than the expected spread among people, it is called an epidemic, and the number of cases in which the disease is seen should be higher than the expected number of cases at the normal level. These epidemics, which spread over a wide area in many countries or continents of the world, are generally called pandemics. Pandemics are declared by the World Health Organization in order to take some protective measures and increase these measures by looking at the rate of spread of the virus and its effects on people's health. Epidemics, which have been and are being experienced in the historical process and have caused millions of people to die by infecting millions of people around the world, are also a major global problem in the changing and reshaping of the social structure and demographic structure, while causing many negativities on social life, economy, health, and education. has been. In this study, major epidemic diseases that changed the course of human history by affecting all civilizations from time to time and their effects on people will be discussed within the framework of a historical process.

Keywords: Pandemic, Covid-19, society, family.

GİRİŞ

Covid-19 Pandemisinin Toplumsal Yaşam ve Eğitim Üzerindeki Etkileri

2020'nin ilk aylarından itibaren tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını tüm dünyada sağlık, turizm, iletişim, ekonomi, ulaşım gibi birçok sektörde önlem alınmasını gerekli kılmıştır. Bu önlemler

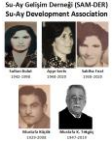

söz konusu sektörleri önemli ölçüde etkilemiş ve birtakım düzenlemeler yapmayı zorunlu hale getirmiştir. Bu süreçten etkilenen en önemli sektörlerden biri de kamu ve özel eğitim sektörüdür (Türkiye Bilimler Akademisi [TÜBA], 2020). Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO, 2020a), eğitim kurumlarında yüz yüze eğitime ara verilmesi sebebiyle salgından tüm dünyada eğitim alan öğrencilerin %90'ının etkilendiğini belirtmektedir. UNESCO, 138 ülkenin salgından etkilenerek okullarını kapattığını tahmin etmektedir (Dünya Eğitim Bloğu [DEB], 2020). Türkiye'de 16 Mart 2020'de okulların kapatılmasıyla 16.529.169 öğrencinin eğitim kurumlarından uzak kaldığı süreç başlamıştır (Eğitim Reformu Girişimi [ERG], 2020).

Yüz yüze eğitime ara verilerek eğitimin dijital ortama taşınması öğrencileri olduğu kadar velileri de etkilemiştir (Kırmızıgül, 2020). Salgın sürecinde sosyal izolasyon sağlanarak salgının oluşturabileceği olumsuz etkilerin en aza indirgenmesi ve vaka sayılarının azaltılabilmesi hedeflendiği için insanların evlerinde kalmalarının gerekliliği öne çıkmıştır (Kırık & Özkoçak, 2020). Bu bağlamda, eğitimin evde yapılması aile üyelerinin evdeki rutin olan mevcut yaşantılarının değiştirilmesini veya yeniden düzenlenmesini zorunlu hale getirmiştir (Başaran & Aksoy, 2020). Salgın döneminde öğrencilerin okullarından uzaklaşmaları ve evlerinde aileleriyle daha fazla zaman geçirmeleri, ebeveynlerinin yeni eğitsel roller üstlenmelerine sebep olmuştur (Bozkurt vd., 2020). 24 Mart 2020 tarihinde yayınlanan "Ülkeler eğitimde COVID-19 zorluklarını nasıl ele alıyor? Politika önlemlerinin anlık görüntüsü" adlı GEM (Küresel Girişimcilik Monitörü) raporuna göre; uzaktan ve evde öğrenmeyle ebeveynlerin sorumluluklarının arttığı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca ebeveynlerin, çocuklarının yeni öğrenme ortamlarının denetimini sağlamak ve çocuklarına uzaktan eğitim sürecinde yardımcı olmak için mücadele ettikleri söylenmektedir. Çeşitli ülkeler bu sürecin sağlıklı ilerlemesi için velilere yönelik çalışmalar yürütmektedirler. Çin, İtalya, İspanya, Guatemala gibi bazı ülkeler veliler/bakıcılar için çevrimiçi pedagojik destek sağlamışlardır (DEB, 2020). Covid-19 salgını ile dünya genelinde sağlık sorunlarıyla birlikte gerek kısıtlamalar gerekse değişen dünya düzeniyle kişilerin günlük yaşantısı da değiştirmiştir. Kısıtlamalar ve salgınla birlikte sağlık alanında olduğu kadar psikolojik ve sosyal alanlarda da etkileri ortaya çıkmıştır. Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'ye de ilk covid-19 vakasının görülmesinin ardından sağlık ve güvenlik önlemlerine önem verilmiştir (Serin & Gülcan, 2022). Türkiye'de de velilere yönelik psiko-sosyal destek çalışmaları yapılmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2020).

Dünya tarihinde yaşanmış ve tüm insanlığı etkisi altına almış salgın hastalıkların tarihsel süreci: İnsanlar toplum olarak tarihsel süreç içinde, farklı zamanlarda bölgesel olarak birçok kez deprem, heyelan, orman yangınları ve sel gibi, varlıklarını tehlikeye atan doğal afetlerin yanı sıra küresel anlamda tüm insanlığı tehdit edebilecek boyutlara ulaşabilen bulaşıcı ve salgın hastalıklar ile karşı karşıya kalmışlardır. Çeşitli hastalıklara sebep olan mikroorganizmaların insanların vücutlarına girerek yerleşmesine "bulaşma - enfeksiyon", yerleşme ile birlikte ortaya çıkan hastalığa ise "bulaşıcı hastalık - enfeksiyon hastalığı" denilmektedir ve bulaşıcı hastalıkların bazıları toplum sağlığını ciddi bir şekilde etkileyebilecek şekilde salgınlara dönüşebilir (Arık, 1991).

Enfeksiyonel bir hastalığın insanlar arasında, normalde beklenen yayılma sıklığından daha çok görülmesine salgın denilmektedir ve hastalığın görüldüğü vaka sayısının, normal seviyede beklenen vaka sayısından fazla olması gerekmektedir (Hacımustafaoğlu, 2018). Dünyanın birçok ülkesi veya kıtasında geniş bir alana yayılarak etki gösteren bu salgın hastalıklara genel olarak pandemi denilmektedir. Pandemiler, virüsün yayılma hızı ve insanların sağlık durumları üzerindeki etkilerine bakılarak bir takım koruyucu önlemler alınması ve bu önlemlerin artırılması için Dünya Sağlık Örgütü tarafından ilan edilir. Tarihsel süreç içinde yaşanmış ve yaşanmakta olan, dünya çapında milyonlarca insanı enfekte ederek hayatlarını kaybetmelerine sebep olmuş olan salgın hastalıklar aynı zamanda sosyal hayat, ekonomi, sağlık ve eğitim alanları üzerinde birçok olumsuzluğa neden olmakla beraber toplumsal yapının ve demografik yapının değişip yeniden şekillenmesinde büyük bir küresel sorun olmuştur. Tarih boyunca zaman zaman bütün medeniyetleri etkisi altına alarak insanlık tarihinin seyrini değiştiren büyük salgın hastalıklara ve insanlar üzerindeki etkilerine bakıldığında;

M.S. 165 - 180 yıllarında Yakın Doğu seferinden dönen Romalı askerler tarafından ülkelerine taşınan ve birçok insanın ölümüne sebep olan Antonie Vebası, ilk büyük salgın olarak tarihe geçmiştir ve milyonlarca insanın ölümüne sebep olmuş olan bu salgın aynı zamanda genel olarak tarımsal ve ticari faaliyetlerin azalmasına ve bunun neticesinde ekonominin olumsuz yönde etkilenmesine neden olmuştur (Sayar, 2020). Kırsal kesimlerden kent merkezlerine yaşanan göçler ile toplumsal yapıda dengesizlikler yaşanmıştır ve bu olumsuz durum bazı alanlarda avantaja dönüşmüştür. Buna bağlı olarak şehirlerde yeni iş kolları ortaya çıkmıştır.

Birinci veba salgını olarak tarihte yerini alan M.S. 541 - 750 yılları arasında etkisini gösteren ve 8. Yy. kadar etkileri devam eden Mısır kaynaklı Jüstinyen Vebası da milyonlarca insanın ölümüne neden olarak Doğu Roma İmparatorluğunun “Karanlık Çağını başlatmıştır (İstek, 2017). Doğu Roma İmparatorluğundan da bütün dünyayayayılarak Avrupa Tarihi üzerinde büyük bir etki yaratarak ekonomi ve nüfusun genel yapısını olumsuz etkilemiştir. 1347 - 1351 yılları arasında Asya da başlayıp yine tüm dünyayı etkisi altına alan ve tahmini olarak 200 milyon insanın hayatını kaybetmesine neden olan 2. Veba Salgını (Kara Ölüm olarak bilinir). Avrupa'nın ekonomik durumu ve sosyal temellerini değiştirecek nitelikte büyük bir etki yaratmıştır (Aslan, 2020).

Veba salgınının yayılma hızını yavaşlatabilmek adına İtalya ve Almanya'nın önde gelen soyluları ve tüccarları, veba evleri oluşturarak karantina uygulamışlar, vaka - ölü sayılarını ayrıntılı olarak kayıt altına almışlardır (Afacan & Avcı, 2020). 15. ve 17. Yy 'da Amerika kıtasının keşfedilmesi, Avrupa'nın zenginleşmesi ve küreselleşmesine yol açmış olmasının yanı sıra tedavisi bilinmeyen çiçek ve kızamık gibi hastalıklarla da tanışılmasına neden olmuştur. Dünya üzerinde milyonlarca kişinin ölümüne neden olan çiçek hastalığının, nüfus yapısının etkilenmesiyle birlikte azalan nüfusa bağlı olarak keşfedilen yeni topraklar kolonileştirilmiş ve bu kıtadaki zenginlikler Avrupa'ya aktarılmıştır.

1629 - 1631 yılları arasında İtalya'da ortaya çıkan, nüfusu büyük bir oranda etkileyecek kadar kişiyi ölümüne sebep olmanın yanı sıra, işgücünün azalması ve geride kalan insanların yaşam standartlarının artmasına sebep olan İtalyan Vebası, geniş bir alana etki etmiştir. Vebanın hızlı bir şekilde yayılma göstermesinin en önemli sebepleri, insanların birbirleri ile temaslarıdır ve devletler salgının etkisini azaltabilmek adına tedbirler almışlar ancak bilime dayalı çözümler olmaması nedeniyle alınan önlemler salgını önlemede ve hızını azaltmada yetersiz kalmıştır (Bırsel & Malazizi, 2021). 1817 - 1923 yılları arasında Hindistan'da başlayan, kirli su ve yiyeceklerden bulaştığı düşünülen, dünya üzerinde neredeyse bütün ülkeleri etkisi altına alan ilk Kolera Pandemisi, sağlık sisteminden ticari faaliyetlere kadar pek çok alanı etkilemiştir. Özellikle nüfustaki artış, göçler, kanalizasyon sistemlerinin olmaması, hastalığı, pandemi haline gelmiştir. İspanyol gribi olarak bilinen (H1N1) İnfluenza Salgını ise 1918 - 1919 yıllarında dünya nüfuzunun 3'te 1'ini etkileyerek küresel bir felaketle sonuçlanarak, milyonlarca insanın ölümüne neden olmuş bir enfeksiyon hastalığı olarak tarihte yerini almıştır. Ekonomik ve sosyal açıdan pek çok alanda olumsuz etkileri olmuştur (Temel ve Ertin, 2020). 1968 - 1970 yılları arasında Hong-Kong'da ortaya çıkan grip salgını, (Hong-Kong Gribi - H3N2) dünya genelinde birçok insanın ölümüne sebep olmakla birlikte ekonomik anlamda olumsuz etkilerinin çok görülmesine karşın okullardaki eğitim- öğretim süreci ve işyerlerinde kalifiye eleman konusunda yaşanan olumsuzlukların etkisinin büyük olduğu söylenebilir (Erol, 2021). Yakın tarihte yaşanmış olan pandemiler arasında gösterebileceğimiz HIV- AIDS hastalığı ilk olarak 1981 yılında ABD'de görülmüş ve milyonlarca insanı etkileyerek çok sayıda insanın ölümüne neden olmuştur ve Afrika kıtası başta olmak üzere birçok ülkenin ekonomisini ağır bir şekilde etkilemiştir (Erol,2021). Ayrıca AIDS hastalığı bulunan bir birey, toplumdaki diğer insanlar tarafından damgalanma ve dışlanma yaşayacakları endişesiyle bir takım psikolojik sorunlar yaşamakla birlikte içinde bulunduğu topluma sosyal anlamda uyum sağlamada sıkıntı yaşamışlardır (Başoğlu vd., 2020).

2002 - 2003 yılları arasında Şiddetli Akut Solunum Sendromu olarak kendisini gösteren Çin kaynaklı SARS, birçok insanı enfekte eden ve öldüren küresel bir salgındır (Akyol, 2005). Finansal anlamda, birçok ülkenin ticaret, eğlence sektörü ve turizm gibi alanları olumsuz yönde etkilenmişlerdir. Domuz gribi olarak bilinen H1N1 salgını ise ilk kez 2009 - 2010 yılları arasında dünya çapında binlerce insanın

hastalanmasına ve hayatını kaybetmesine sebep olmasından dolayı Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel salgın olarak ilan edilmiştir ve hastalık, yayıldığı birçok ülkenin ekonomik alanda büyük kayıplar yaşamasına neden olmuştur (Erol,2021). Yaşanan bu hastalığın insanlar arasında hızlı yayılmasını engelleyerek kontrol altına alabilmek için tıbbi alanda alınan bir takım önlemlerin yanında, evlerde karantina, kurumlarda ve seyahatlerde de kısıtlamalar uygulanmıştır (Çırakoğlu, 2011).

2014 - 2016 yılları arasında görülen Gine kaynaklı EBOLA salgını binlerce insanı enfekte etmiş ve hayatlarını kaybetmelerine neden olmuş viral enfeksiyondur ve EBOLA salgını görüldüğü birçok ülkede işgücünden kaynaklanan kayıplara bağlı olarak ekonomiyi, sağlık çalışanlarını enfekte etmesi nedeniyle sağlık sektörünü, aile bireyleri ve çocukları etkilemesinden dolayı okullardaki eğitim - öğretimi, seyahatlere getirilen kısıtlamalar nedeniyle turizmi, işçiler arasında yaşanan kayıplar nedeniyle tarımsal üretimi ciddi manada olumsuz yönde etkilemiştir (Karatay vd.,2015). Hayvanlar ile temas sonucu insanlara geçen ve insanlar arasında hızlı bir şekilde yayılan EBOLA hastalığına karşı aşı bulunamadığından, kişisel önlemler almak gerekmektedir.

2014 yılında Arap Yarımadası kaynaklı olan ve COVID-19'dan önce görülen son salgın hastalık ise MERS'tir (Ay, 2020). MERS bütün yaş grupları üzerinde aynı etkiyi gösterebilen bulaşıcı bir hastalıktır ve çok sayıda insanın ölümüne sebep olmuştur. Ölümünün yanı sıra turizm, konaklama, ulaşım ve taşımacılık sektörlerini de ekonomik açıdan olumsuz etkilemiştir.

Dünya tarihinde yaşanmış ve tüm insanlığı etkisi altına almış salgın hastalıklar tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Dünya tarihinde yaşanmış ve tüm insanlığı etkisi altına almış salgın hastalıkların tarihsel gelişimi.

SALGIN HASTALIKLAR	YILLAR	BAŞLANGIÇ NOKTALARI	ÖLEN KİŞİ SAYISI
ANTONİNE VEBASI	M.S. 165 - 180	ROMA	5 MİLYON
SÜSTİNYEN VEBASI	M.S. 541 - 750	MISIR	30 MİLYON - 50 MİLYON
2. VEBA SALGINI (KARA ÖLÜM)	1347 - 1351	ORTA ASYA	200 MİLYON
ÇİÇEK HASTALIĞI	1520 VE SONRASI	AMERİKA KITASI	56 MİLYON
İTALYAN VEBASI	1629 - 1631	İTALYA	1 MİLYON
KOLERA PANDEMİSİ	1817 - 1923	HİNDİSTAN	1 MİLYON VE ÜZERİ
İSPANYOL GRİBİ (INFLUENZA SALGINI)	1918 - 1919	İSPANYA	40 MİLYON - 50 MİLYON
HONG KONG GRİBİ	1968 - 1970	HONG KONG	1 MİLYON
AIDS / HIV HASTALIĞI	1981 VE SONRASI	AFRİKA KITASI	25 MİLYON - 35 MİLYON
SARS	2002 - 2003	ÇİN	770
DOMUZ GRİBİ H1N1	2009 - 2010	AMERİKA KITASI	200.000
EBOLA	2014 - 2016	GİNE	11.000
MERS	2015 VE SONRASI	ARAP YARIMADASI	850
COVID-19	2019 VE DEVAM ETMEKTE	ÇİN	6.658.669(16.12.2022)

Kaynak: <https://tr.wikipedia.org> web adresinden elde edilen verilerden yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 1’de, dünya tarihinde yaşanmış ve tüm insanlığı birçok yönden etkisi altına almış salgın hastalıkların ilk olarak ortaya çıktığı yerler ve hastalığa bağlı olarak hayatını kaybeden insanların sayısı yaklaşık olarak verilmiştir.

Dünya tarihinde yaşanan, toplumlar üzerinde farklı boyutlarda birçok alanı etkileyen, milyonlarca insanı enfekte eden ve ölümlere sebep olan salgın hastalıkların bir yenisi de günümüz tarihinde yaşanmaktadır. COVID-19 veya başka bir deyişle KORONAVİRÜS adı verilen bu hastalık tüm dünya ülkelerini ve insanlığı etkisi altına alan küresel bir salgın olarak kabul edilmiştir. Covid-19, 2019 yılının Aralık ayında Çin’de, şiddetli solunum şikâyetleri bulunan bir grup insanda yapılan araştırmaların sonucunda ortaya çıkmıştır (Korkmaz & Budak, 2020). Bölge de bulunan hayvan pazarı ve deniz ürünlerinden kaynaklandığı düşünülen bu hastalık, hasta insanların hapsi ve öksürmesiyle birlikte etrafa yayılan küçük damlacıkların ağız, göz veya burundan teması sonucunda vücuda girmesiyle çok hızlı bir şekilde yayılan, tüm insanlığı kısa bir zaman diliminde etkisi altına alan ve Daha şimdiden milyonlarca insanın hayatını kaybetmesine neden olan, büyük bir pandemidir (Budak & Korkmaz, 2020). Dünyanın yeni bir salgın hastalığa hazırlıksız olması, bu yeni tip virüsün sürekli mutasyona uğramasından dolayı hakkında gerekli bilgiye sahip olunamaması ve buna bağlı olarak virüse karşı alınacak önlemlerin, tedavi yöntemlerinin gecikmesi bu salgın hastalığın pandemiye dönüşmesine neden olmuştur (Üstün & Özçiftçi, 2020).

Türkiye’de COVID-19 ile ilgili toplumsal ve Eğitimle ilgili tarihsel süreçler:

Türkiye’de raporlanan COVID-19 vaka ve ölüm sayıları tablo 2’de verilmiştir

Tablo 2. Türkiye’de raporlanan COVID-19 vaka ve ölüm sayıları

TARİH	VAKA SAYISI	VEFAT SAYISI
11 MART 2020	1	-
17 MART 2020	98	1
1 OCAK 2021	2.220.855	21.093
1 OCAK 2022	9.518.782	82.495
13 KASIM 2022	17.005.537	101.400

Kaynak: <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66935/genel-koronavirus-tablosu.html> web adresinden elde edilen verilerden yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 2’de Türkiye’de COVID-19 vakasının ilk kez 11 Mart 2020’de görülmesiyle birlikte 13 KASIM 2022 tarihine kadar ki geçen süreçte raporlanmış toplam vaka ve vefat sayılarını her yılın başına tekabül eden kadar toplam verilere yer verilmiştir.

İnsanoğlunun tarihte karşılaştığı birçok salgın hastalıkta olduğu gibi şu anda varlığını sürdüren COVID-19 Pandemisi de dünya üzerinde etkisi altına almış olduğu bütün ülkelerde yarattığı kriz durumuyla, sağlık hizmetleri, ekonomi, üretim, turizm, ticaret, sosyal yaşam, insanlar arası ilişkiler, işgücü ve eğitim alanlarını önemli ölçüde etkilemiştir. Binlerce insanın işsiz kalması, farklı alanlara hizmet eden çok sayıda sektörün işlevini yerine getirememesi, ülke ekonomisi açısından dalgalanmaların yaşanması ve daralması, sağlık sisteminin çökmesi, binlerce öğrencinin okuldan uzak kalarak eğitim- öğretim sisteminin işlevini yerine getirememesi gibi etkileri birçok ülkede hissedilmiştir (Ünlü & Çiçek, 2021).

COVID-19 vakasının görülmesiyle birlikte sağlık hizmetleri, sosyal yaşam, insanlar arası ilişkiler, işgücü, konaklama, seyahat, üretim, turizm, ticaret ve bunlara bağlı olarak ekonomi ve eğitim alanında salgın hastalığın etkilerinin görülmeye başlamasıyla birlikte hem hastalığın yayılma hızını önlemek hem de toplumsal ve ulusal düzeydeki bu etkilerini azaltabilmek adına; maske, izole, karantina, sosyal mesafe, sokağa çıkma kısıtlamaları, esnek çalışma, evden çalışma, dönüşümlü çalışma, HES kodu uygulaması, okullarda temizlik denetimleri, şehir içi ve şehirlerarası ulaşım ve taşıma kısıtlamaları, restoran, lokanta, cafe vb. yerlerde hazır paket uygulaması, sokak ve caddelerde sigara içme yasakları ve ceza uygulamaları ve okullarda zaman zaman eğitim - öğretime ara verilmesi gibi bir takım önemli kararlar alınmış ve hızla uygulanmaya başlanmıştır.

Sürekli olarak mutasyona uğrayan koronavirüsün neden olduğu COVID-19 salgın hastalığının, insanlar arasındaki yayılma hızını düşürmek, ölüm riskini azaltabilmek ve salgına karşı mücadele edebilmek için alınan ve alınmaya da devam eden yeni önlemlerin en fazla etkilediği kurumlardan birisi ise eğitim kurumlarıdır. Türkiye’de de diğer ülkelerde olduğu gibi vaka sayılarını kontrol altında tutarak pandemiden en az etkiyle kurtulabilmek için eğitim - öğretim takvimlerini tekrardan planlayıp düzenleyerek eğitime kısa bir ara verilmesinin gerekli olduğunu bildirmiş ve zaman zaman geçici bir süreliğine kurumları kapatmıştır. Eğitim - öğretimin aksamaması için ise uzaktan eğitim uygulanmaya başlanmıştır. MEB (2020) ve MEB (2021)’nin Covid-19 pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecine yönelik yayınladığı haber ve duyurular şu şekildedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2020). 6 Mart 2020 tarihinde küresel anlamda yaşanmakta olan koronavirüse karşı okullarda eş zamanlı olarak hijyen uygulaması başlatıldı. 10 Mart 2020 tarihinde yapılan bir basın açıklamasıyla okullarda ve kurumlarda COVID-19’a karşı alınması gereken tedbirlere yönelik bilgilendirme yapılarak öğrencilerin ve öğretmenlerin, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı çalışan personellerin zorunlu haller dışında yurt dışına gitmelerini gerektirecek projelere, uluslararası düzeyde gerçekleştirilecek toplantılara vb. etkinliklere katılmamaları istenmiştir. 12 Mart 2020 tarihinde COVID-19 nedeniyle okullarda ve kurumlarda gerçekleştirilen sosyal etkinliklerin hepsi iptal edildi. 25 Mart 2020 tarihinde Bilim Kurulu toplantısında alınan kararlar neticesinde uzaktan eğitim uygulamasının 30 Nisan 2020 tarihine kadar devam edeceği açıklanmıştır. 30 Mart 2020 Pazartesi günü uzaktan eğitim uygulamalarında artık canlı sınıf uygulamasının başlayacağı açıklanmıştır. Lise ve yükseköğretim sınavlarına hazırlanan 8. ve 12. sınıf öğrencilerine canlı sınıf uygulaması için pilot çalışma başlatılmıştır. Uzaktan eğitim de canlı sınıf uygulamasıyla derslerin etkileşimli bir şekilde işlenmesine olanak sağlanmıştır. Ayrıca sene sonunda yapılacak olan LGS sınavına hazırlıkta destek sağlayabilmek adına 8. sınıflar için TRT - EBA kanalından soru çözümleri içeren bir program hazırlanmıştır.

09 Nisan 2020 tarihinden itibaren öğretmenlerin ve okul idarecilerinin kişisel ve mesleki açıdan gelişimlerini desteklemek amacıyla, her eğitim- öğretim döneminde 17 hizmet içi eğitim programının uzaktan eğitim uygulamasına uygun olarak yapılacağı açıklanmıştır. 25 Nisan 2020 tarihinden itibaren kullanılmaya başlanabilecek “Özelim Eğitimdeyim” isimli mobil uygulamayla uzaktan eğitim döneminde, özel eğitim ve gereksinimi olan özel çocuklara eğitsel içerik ve gelişimlerini destekleyen nitelikte etkinlikler sunulacak olup veliler içinde onlara rehberlik edecek bilgilendirme videolarına yer verilmiştir.

Nisan 2020 tarihinde, kabine toplantısında alınan kararlar uzaktan eğitim uygulamasına 31 Mayıs’a kadar devam edilmesinin gerekliliğini bildirmiştir. Nisan 2020 tarihinde EBA’ya ders içeriklerinin yanı sıra EBA’dan giriş yaparak oyun oynayacakları, okuma yapabilecekleri ve sanal gezi yapabilecekleri “tenefüs Zamanı” adlı bir uygulama eklenmiştir. Ağustos 2020 tarihinden itibaren uzaktan eğitim uygulamasıyla yeni eğitim - öğretim yılına başlanacağı 21 Eylül’den sonraki zamanlarda kademeli bir şekilde yüz yüze eğitimin başlayacağı açıklandı. 21 - 25 Eylül 2020 tarihleri arasında uyum programı uygulanmış olup; okul öncesi ve ilkököl 1. sınıf öğrencileri haftanın 1 günü yüz yüze eğitim gerçekleştirdiler. Eylül - Ekim tarihleri arasında ise haftanın 2 günü yüz yüze eğitime geçildi. Ders saati 30 dakika olarak belirlendi. 12 Ekim 2020 daha önceden açık olan ilkököl 1 ve okul öncesi kademelerine ek olarak 2., 3., 4., 8. ve 12. sınıflarda, köy okullarının tüm kademelerinde yüz yüze eğitime geçildi. Kasım 2020 tarihinde 81 şehrin temsilcisi rolünde bulunan öğretmenler ile çevrim içi olarak toplantı düzenledi. 15 Şubat 2021 Pazartesi gününden itibaren tüm köy ve seyrek nüfuslu yerleşim yerlerinde bulunan okullar ile anaokulları tam zamanlı yüz yüze eğitime başlamıştır. 1 Mart tarihinden itibaren ise ilkökuller ve ilkököl çatısı altında bulunan anasınıfları ve özel eğitim sınıfları haftanın 2 günü olmak üzere kademeli olacak şekilde yüz yüze eğitime başlayacak, 8. ve 12. sınıflar ise idare ve öğretmenler tarafından belirlenen saat ve günlerde yüz yüze eğitime geçmişlerdir.

Mart 2021 COVID-19 risk haritasına göre riskli şehirlerde ki ilkökuller hafta da 2 gün, düşük riskli ve orta riskli şehirlerdeki ortaokul 5. 6. ve 7. sınıflar da hafta da 2 gün olmak üzere yüz yüze eğitime geçmiştir. Ders saatlerinin 30’ar dakika tenefüslerin ise 10’ar dakika olacağı belirtilerek kalabalık sınıfların gruplara ayrılarak farklı günlerde eğitim verebileceği belirtilmiştir. 14 Nisan 2021 tarihinde

gerçekleştirilen kabine toplantısında 15 Nisana 2021 tarihinden itibaren okulöncesi, 8. sınıf ve 12. sınıflar dışındaki bütün kademelerde uzaktan eğitim uygulaması tekrardan başladı. 31 Mayıs 2021 tarihinde kademeli olarak gerçekleştirilecek normalleştirme kapsamında alınan tedbirler çerçevesinde 1 Haziran tarihinden itibaren; ilkokullar ve okulların bünyesinde bulunan anasınıfları haftanın 2 günü, köy ve seyrek nüfusa sahip yerleşim yerlerinde bulunan okullarda ise haftanın 5 gününü kapsayacak şekilde tam zamanlı isteğe bağlı yüz yüze eğitime geçilmiştir. Ortaokul ve liseler ise haftanın 2 günü yapılmak şartıyla 7 Haziran tarihinden itibaren isteğe bağlı yüz yüze eğitime başlamıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2020).

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, öncelikle pandemic süreci tarihsel çerçevede ele alınmış, pandeminin toplumsal ve eğitimle ilgili tarihsel bir akış verilerek, toplumsal ve eğitime ilişkin sonuçları irdelenmiştir. Geleneksel eğitim biçiminin değişmesi insanların eğitim süreçlerini etkileyebilmektedir. Bu durumdan en çok etkilenen gruplar, yönetim-öğrenci- öğretmen-veli olarak düşünülebilir. Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'nın (SETA, 2020), araştırmalarına göre; veliler, Koronavirüs salgını öncesine göre zaman yönetiminin planlanması sırasında zorluk yaşamaktadırlar. Uzaktan eğitim sürecinde mevcut eşitsizliklerin (cihaz ve güvenilir internet bağlantısı olmaması), ebeveynlerin ekonomik yetersizlikleri vb.) ortaya çıkması (Anderson, 2020), okul çağındaki öğrencilerin okula gitmemelerinin internet ve sosyal medya kullanım sürelerini artırması (Witt, Ordenoz, Martin, Mitiello & Fegert, 2020), uzaktan eğitim sürecinde çocukların uyku, çalışma ve beslenme düzenlerinde kısmen bozulmalar yaşanması (Yılmaz, Mutlu & Doğanay, 2020b), ailelerin bu süreçte yaşadıkları problem durumları olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda uzaktan eğitim sürecinin ailelerin sosyo-ekonomik durumlarıyla yakından ilgili olduğu, bu yaşanan sürecin çocukların gündelik alışkanlıklarını önemli ölçüde etkilediği söylenebilir. Bu yüzden uzaktan eğitim sürecinin içinde olan ailelerin görüşlerinin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

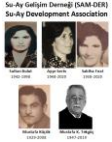
- Afacan, E., & Avcı, N. (2020). Koronavirüs (COVID-19) örneği üzerinden salgın hastalıklara sosyolojik bir bakış. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 1-14. ISSN:2148-9963.
- Akoğlu, G., & Karaaslan, B.T. (2020). COVID-19 ve izolasyon sürecinin çocuklar üzerindeki psikososyal etkileri. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, *Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 99-103.
- Anderson, T. C. (2020). Academics, Achievement Gap, and Nutritional Health: The Impact of Coronavirus on Education. *Delta Kappa Gamma Bulletin*, 87(1), 14-18.
- Arık, F. Ş. (1991). Selçuklular zamanında Anadolu'da veba salgınları. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 15(26), 27-57.
- Aslan, R. (2020). Tarihten günümüze epidemiler pandemiler ve covid19. *Göller Bölgesi Aylık Ekonomi ve Kültür Dergisi*, 35- 41
- Ay, A. (2020). Orta doğu solunum sendromu koronavirüsü salgınları. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi*, 5(1), 158-67.
- Başaran, M., & Aksoy, A. B. (2020). Anne-babaların korona-virüs (COVID-19) salgını sürecinde aile yaşantılarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(71), 668-678.
- Başoğlu, S., Polat, Ü., Güngör, C. (2020). HIV/AIDS hastalığı ile yaşam: Öz yönetim ve psikososyal uyum. *SBÜ Hemşirelik Dergisi*, 2(3), 183-190. DOI: 10.48071/sbuhemşirelik.696645
- Bozkurt, A., & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to coronavirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-6.
- Çırakoğlu, O. C. (2011). Domuz gribi (H1N1) salgınıyla ilişkili algıların, kaygı ve kaçınma düzeyi değişkenleri bağlamında incelenmesi. *Türk Psikolojisi Dergisi*, 26(67), 49- 64.
- EBA (Eğitim Bilişim Ağı), (2020). Eğitimde bilişim ağı. <http://www.eba.gov.tr> Erişim tarihi: 15 Mayıs 2021.
- Erol, A. (2021). *Tarihsel süreçte önemli salgın hastalıklar ve covid-19'un sektörel açıdan ekonomik etkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Hacımustafaoğlu, M. (2018). Enfeksiyon hastalıkları pratiğinde salgın tanımlaması. *Çocuk Enfeksiyon Dergisi*, 12(4), 172-173.

- İstek, E. (2017). Avrupa'da veba salgını ve salgında din faktörü (viyana örneği). *TAD*, 36(62), 173-204.
- Karatay, G., Çevik, Y., Karadağ, E., Dal Alp, N., & Baş Gürarlan, N. (2015). Ebola epidemiyolojisi, klinik özellikleri ve hemşirelik bakımı. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 31(3),90-98.
- Kırık, A. M., & Özkoçak, V. (2020). Yeni dünya düzeni bağlamında sosyal medya ^ve yeni koronavirüs (COVID-19) pandemisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7, 133-154.
- Kırmızıgül, H. (2020). COVID-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 283-289.
- Korkmaz, Ş., & Budak, F. (2020). Covid-19 pandemi sürecine yönelik genel bir değerlendirme. *Türkiye örneği. Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 62-79.
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. (2020). Haber arşivi. <http://www.meb.gov.tr>
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. (2020). https://www.meb.gov.tr/meb_duyuruindex.php
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. (2021). Haber arşivi. <http://www.meb.gov.tr>
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. (2021). https://www.meb.gov.tr/meb_duyuruindex.php
- Sayar, M. H. (2020). Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemlerinde M.S. 165-180 yılları arasında görülen büyük salgın. *Tarih Dergisi*, 71 (1),15-28. DOI: 10.26650
- SETA (Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı), (2020). Koronavirüs salgınında veliler. <http://covid19.setav.org>
- Serin, N. B., & Gülcan, M. (2022). Covid-19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinde olumlu ve olumsuz düşünme düzeylerinin incelenmesi. In International Aegean Conferences on Social Sciences & Humanities-25-26/02/2022/Izmir, Full Texts Book, Turkey, Issued, Vol. 10, No. 2022, pp. 1191-1206.
- Temel, M., & Ertin, H. (2020). 1918 Grip pandemisi kıssasından covid-19. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25(1), 63-78.
- TÜBA (Türkiye Bilimler Akademisi), (2020). COVID-19 pandemi değerlendirme raporu.
- Ünlü, H., & Çiçek, E. (2021). Salgın hastalılardan koruma ve kontrol önlemleri covid-19 pandemisi ile mücadele ve yaşanan güçlükler. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 8(1), 101-107.
- Üstün, Ç., & Özçiftçi, S. (2020). Covid-19 pandemisinin sosyal yaşam ve etik düzlem üzerine etkileri: bir değerlendirme çalışması. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25(1),142-153.
- Witt, A., Ordonez, A., Martin, A., Vitiello, B., & Fegert, J. M. (2020). Child and adolescent mental health service provision and research during the COVID-19 pandemic: Challenges, opportunities, a call for submissions. *Child Adolescent Psychiatry Ment Health*, 14(19),1-4.
- Yılmaz, E., Güner, B., Mutlu, H., & Arın Yılmaz, D. (2020b). Farklı eğitim kademelerindeki öğrencilere verilen uzaktan eğitim hizmetinin veli görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 477-503.
- Yılmaz, E., Mutlu, H., & Doğanay, G. (2020a). *Veli algısına göre pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinin niteliği*. Palet Yayınları, Konya.

EXTENDED ABSTRACT

Microorganisms that cause various diseases are called "contamination - infection" and the disease that occurs with settlement is called "contagious disease - infectious disease", and some of the infectious diseases can turn into epidemics that can seriously affect public health. When an infectious disease is seen more frequently than the expected spread among people, it is called an epidemic, and the number of cases in which the disease is seen should be higher than the expected number of cases at the normal level. These epidemics, which spread over a wide area in many countries or continents of the world, are generally called pandemics. Pandemics are declared by the World Health Organization in order to take some protective measures and increase these measures by looking at the rate of spread of the virus and its effects on people's health. Epidemics, which have been and are being experienced in the historical process and have caused millions of people to die by infecting millions of people around the world, are also a major global problem in the changing and reshaping of the social structure and demographic structure, while causing many negativities on social life, economy, health, and education. has been. In this study, major epidemic diseases that changed the course of human history by affecting all civilizations from time to time and their effects on people will be discussed within the framework of a

historical process. The COVID-19 epidemic, which has affected the whole world since the first months of 2020, has required precautions to be taken in many sectors such as health, tourism, communication, economy and transportation all over the world. These measures have significantly affected the sectors in question and made it necessary to make some regulations. One of the most important sectors affected by this process is the public and private education sector (Turkish Academy of Sciences [TÜBA], 2020). The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO, 2020a) states that 90% of students studying all over the world were affected by the epidemic due to the suspension of face-to-face education in educational institutions. UNESCO estimates that 138 countries were affected by the epidemic and closed their schools (World Education Blog [DEB], 2020). With the closure of schools in Turkey on March 16, 2020, the period in which 16,529,169 students remained away from educational institutions began. The suspension of face-to-face education and the transfer of education to the digital environment affected both students and parents. Since it is aimed to minimize the negative effects of the epidemic and reduce the number of cases by ensuring social isolation during the epidemic process, the necessity of people staying at home has come to the fore. In this context, education at home has made it necessary for family members to change or rearrange their existing routine lives at home. During the epidemic, students moved away from school and spent more time at home with their families, causing their parents to take on new educational roles. Published on March 24, 2020 "How are countries addressing COVID-19 challenges in education? According to the GEM (Global Entrepreneurship Monitor) report titled "Snapshot of policy measures"; It turns out that parents' responsibilities increase with distance and home learning. It is also said that parents are struggling to maintain control of their children's new learning environments and to assist their children in the distance learning process. Various countries are carrying out studies for parents to ensure a healthy progress of this process. Some countries such as China, Italy, Spain, Guatemala have provided online pedagogical support for parents/carers (DEB, 2020). Psycho-social support studies for parents have also been carried out in Turkey. In this study, first of all, the pandemic process was discussed in a historical framework, a historical social and educational flow of the pandemic was given, and its social and educational consequences were examined. Changing the traditional education style can affect people's education processes. The groups most affected by this situation can be considered as administration-student-teacher-parent. According to research by the Politics, Economy and Social Research Foundation (SETA, 2020); Parents are having difficulties in planning time management compared to before the Coronavirus outbreak. The emergence of existing inequalities in the distance education process (lack of devices and reliable internet connections, economic inadequacies of parents, etc.), school-age students not going to school increasing their internet and social media usage time, partial disruptions in children's sleeping, working and eating patterns during the distance education process, families The problems they experience in this process emerge as situations. In this context, it can be said that the distance education process is closely related to the socio-economic status of families and that this process significantly affects the daily habits of children. Therefore, the opinions of families who are involved in the distance education process are thought to be very important.